

Agata Tatarenko

Działania Rumunii wobec COVID-19

16 marca w związku z pandemią COVID-19 władze Rumunii wprowadziły stan wyjątkowy. Zamknięto szkoły i uniwersytety oraz zapowiedziano szereg innych regulacji. Jednocześnie w obliczu zagrożenia centrowy rząd Ludovica Orbana (Partia Narodowo-Liberalna, PNL), który kierował państwem z ograniczonymi uprawnieniami od początku lutego, otrzymał wotum zaufania od rumuńskiego parlamentu.

Pierwszy przypadek zarażenia wirusem SARS-CoV-2 ujawniono w Rumunii 26 lutego. Jednak rząd rumuński podjął kroki przeciwdziałające rozprzestrzenianiu się koronawirusa już kilka dni wcześniej, wkrótce po gwałtownym wzroście liczby chorych we Włoszech, z którymi Rumunia powiązana jest siecią kontaktów społecznych i gospodarczych (we Włoszech przebywa ponad milion rumuńskich imigrantów zarobkowych). 21 stycznia wprowadzono 14-dniową kwarantannę dla obywateli powracających z włoskich regionów, które w sposób szczególny zostały dotknięte epidemią COVID-19. Następnie wyznaczono szpitale mające pełnić funkcję ośrodków izolacyjnych. Wydano także rozporządzenie w sprawie zakupu termometrów i umieszczenia ich na lotniskach oraz wyznaczono specjalne szlaki dla pasażerów powracających z obszarów o wyjątkowo wysokiej liczbie chorych. 8 marca ogłoszono zakaz organizacji wszelkich imprez, w których liczba uczestników przekraczałaby 1000 osób. Ograniczenia te miały obowiązywać do 31 marca, na kiedy zaplanowano przeprowadzanie nowej oceny sytuacji. W dniach 8-9 marca zawieszono loty do Włoch. Od 11 marca w Rumunii zawieszono funkcjonowanie wszystkich szkół. W następnych dniach wprowadzano 14-dniową kwarantannę dla osób przyjeżdżających z krajów, gdzie odnotowano zwiększoną liczbę zachorowań (Włochy, Chiny, Iran, wybrane regiony Niemiec). Z kolei 12 marca Serbia zamknęła granicę z Rumunią. Tego samego dnia władze Rumunii debatowały nad wprowadzeniem stanu wyjątkowego.

Stan wyjątkowy w Rumunii. Dekret w sprawie ustanowienia stanu wyjątkowego na terytorium Rumunii¹, ogłoszony przez prezydenta Klausa Iohannisa 16 marca w związku z pandemią COVID-19, wprowadził szereg nadzwyczajnych środków, takich jak ograniczenie swobodnego przepływu ludności na terytorium Rumunii czy zawieszenie prawa do wszelkiego rodzaju zgromadzeń (w tym strajków). Stan wyjątkowy ma obowiązywać przez 30 dni i może zostać przedłużony. Zgodnie z dokumentem w okresie stanu wyjątkowego ceny niektórych leków, artykułów żywnościowych oraz podstawowych usług, takich jak energia elektryczna, ogrzewanie, gaz, woda, paliwa, mogą być moderowane. Władze Rumunii mogą również podejmować dalsze kroki w celu ochrony zdrowia i życia rumuńskiego społeczeństwa, jednak dopiero po dokonaniu ich oceny przez Komitet ds. Szczególnych Sytuacji Nadzwyczajnych (rum. Comitetul pentru Situații Speciale de Urgență). Do takich czynności należy np. zamykanie granic, zakaz ruchu pojazdów i osób w niektórych obszarach i wjazdu do nich, czasowe zamykanie niektórych miejsc (hotele, restauracje, stacje paliw itp.). Obecnie zamkniętych jest większość instytucji publicznych, a także szkoły i uniwersytety. Znacznie ograniczono również pracę sądów – mogą działać tylko w szczególnych przypadkach, ustalonych przez Sąd Najwyższy.

Wprowadzono ponadto ułatwienia w działalności służby zdrowia. Niezbędny sprzęt medyczny i leki można zakupić w drodze bezpośredniej, a więc z pominięciem standardowych procedur ds. zamówień publicznych. Jeszcze przed ogłoszeniem stanu wyjątkowego rząd rumuński przeznaczył dla Ministerstwa Zdrowia dodatkowe 10 mld RON (2 mld EUR) na potrzebne leki i sprzęt medyczny.

Prezydent Rumunii w swoim wystąpieniu z 16 marca ogłosił, że cała gospodarka rumuńska musi być przygotowana do wspierania walki z pandemią (np. poprzez przekształcanie linii produkcyjnych). Dekret prezydenta zapowiada także przygotowanie specjalnego programu pomocowego. Klaus Iohannis zapewnił, że pracownicy z sektorów gospodarki, które w wyniku stanu wyjątkowego poniosły straty bądź ich działalność została częściowo lub całkowicie zatrzymana, skorzystają z pomocy państwa.

W okresie od 19 marca do 4 kwietnia zakłady samochodowe Dacia w Mioveni zatrzymały produkcję w celu ochrony zdrowia swoich pracowników. Na mocy porozumienia ze związkami zawodowymi w tym czasie pracownicy będą otrzymywać 85% pensji. Prawdopodobnie taką samą decyzję podejmą władze fabryki Forda w Krajowej. Część środków przeznaczonych na wypłatę pensji będzie pochodzić z budżetu państwa.

Jeszcze przed wystąpieniem prezydenta Rumunii z 16 marca przewidziano pomoc państwową w wysokości 300 mln RON (60 mln EUR) dla państwowej spółki kolejowej CFR Marfa oraz linii lotniczych Tarom (obydwie pożyczki były planowane już wcześniej, jednak warunki ich przyznania zostaną obecnie zmienione). Zakłada się, że z budżetu państwa zostaną opłacone składki na ubezpieczenie społeczne pracowników zatrudnionych w transporcie, turystyce i rozrywce (trzy sektory najbardziej dotknięte restrykcjami w związku z pandemią COVID-19). Osoby poddane kwarantannie (wracające z obszarów wysokiego ryzyka) otrzymają pomoc finansową z budżetu państwa. Jeśli pandemia utrzyma się przez ponad trzy miesiące, raty kredytów hipotecznych zostaną zawieszane (odroczone).

Wotum zaufania dla rządu Ludovica Orbana. Pandemia COVID-19 przyczyniła się do chwilowego załagodzenia politycznego kryzysu, z którym Rumunia zmaga się co najmniej od końca sierpnia 2019 r. Od października 2019 r. odsunięto od władzy dwa rządy, reprezentujące dwie różne opcje polityczne. Od początku lutego z ograniczonymi uprawnieniami władzę w Rumunii sprawował centrowy rząd Ludovica Orbana (Partia Narodowo-Liberalna, PNL). Wyjściem z tej sytuacji miały być przedterminowe wybory, zgodnie z kalendarzem wyborczym przewidziane na grudzień 2020 r. W sobotę, 14 marca, rząd pod przewodnictwem Orbana wygrał głosowanie nad wotum zaufania w parlamencie Rumunii. Warto dodać, że w tym samym czasie cały rząd objęty był domową kwarantanną (u senatora PNL Vergila Chițaca zdiagnozowano COVID-19, czego skutkiem była izolacja całego rządu). Jak zauważają obserwatorzy, to właśnie pandemia bezpośrednio przyczyniła się do poparcia rządu Orbana przez parlament Rumunii.

Wnioski. Z kilku powodów Rumunia może być w sposób szczególnie dotknięta skutkami pandemii COVID-19. Pierwszym z nich są bliskie relacje społeczno-gospodarcze z Włochami. Kraj ten jest podstawowym kierunkiem migracji zarobkowej Rumunów. Problematiczna będzie także sytuacja pracowników zatrudnionych w turystyce, transporcie oraz przemyśle motoryzacyjnym, a także osób o niestabilnych źródłach dochodów. Konsekwencje pandemii dla gospodarki rumuńskiej (i nie tylko) są w tym momencie trudne do przewidzenia. Nie wiadomo chociażby, ile potrwa przestój wymuszony zasadami bezpieczeństwa. Z kolei z punktu widzenia kryzysu politycznego, z jakim zmaga się Rumunia, wotum zaufania, które rząd Ludovica Orbana otrzymał 14 marca, może stanowić jedynie chwilowe rozwiązanie, niezbędne w czasie trwania pandemii.

¹ Strona internetowa Prezydenta Rumunii, *Decret semnat de Președintele României, domnul Klaus Iohannis, privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României*, <https://www.presidency.ro/ro/media/decrete-si-acte-oficiale/decret-semnat-de-presedintele-romaniei-domnul-klaus-iohannis-privind-instituirea-starii-de-urgenta-pe-teritoriul-romaniei> [dostęp: 17.03.2020].